

Welcome to the April 2003 issue of the *Central Eurasian Express*, written and edited by the students in the Department of Central Eurasian Studies at Indiana University, Bloomington. This newsletter is dedicated to target-language communication among students throughout the US, Canada, and elsewhere in the world who study the languages taught on a regular basis in our department: Estonian, Finnish, Hungarian, Kazakh, Mongolian, Persian, Tibetan, Turkish, and Uzbek.

In this issue, students from various levels of five of the nine above-mentioned languages wrote short pieces in various genres in the language they are studying. Their work was edited by upper-level students. Instructors gave encouragement and guidance, but reviewed each piece for content only. Thus this newsletter is an authentic representation of the language ability of its contributors. We make no claim that minor imperfections in grammar, spelling, or syntax do not exist. We believe that communication is the essence of language learning and use, and in this each contribution is deserving of praise.

We would like to thank all of the

advanced students and instructors who assisted in reviewing and collecting the contributions. The student contributors ought to be proud of their work shown in this issue. Their names and levels of instruction accompany each article.

We owe special thanks to Dr. William Fierman, director of the Inner Asian and Uralic National Resource Center, and the IAUNRC for providing the funding that makes the *Express* possible.

We want to hear from our readers! We will publish, and try to answer, letters from any reader and will publish short submissions from students at other college and university campuses. Letters should be no more than 150 words in length, and articles no more than 250 words in length. All submissions must be in one of our nine languages, and student writings should be only minimally edited by instructors or other native speakers. Send submissions to:

Central Eurasian Express
Department of Central Eurasian Studies
Indiana University
Goodbody Hall, Room 157
1011 East Third Street
Bloomington, Indiana 47405-7005

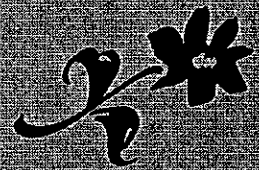
This will be the final issue for the 2002-2003 school year. Publication of the *Express* will resume in September 2003.

Send e-mail with contributions, information, and suggestions to our language coordinator, Beatrix Burghardt: bburghar@indiana.edu.

Owen Witesman, Editor

CONTENTS

Persian	2
Suomen Ilarusko	3
Türkee Haberler	4
Монголын Сонин	5
O'zbekcha Xabarlar	6

Please visit our departmental web site at <http://www.iub.edu/~ceus>.
 All or any part of this newsletter may be duplicated freely for educational purposes.

پیکِ پارسی

برج بابل

بزرگترین شاهان بابلی نبوخادنزر بود. شاه پس از آنکه تحت بابل جلوس کرد به بزرگترین پیشه ورهایش گفت: شهر بابل را خواهیم ساخت و برج بلند در وسط آن برپا خواهیم کرد تا نما یشگر عظمت پادشاهیمان با شد. برج بابل به آسمان خواهد رسید و شهرمان مرکز جهان خواهد شد. پس از شنیدن حرفهای نبوخادنزر پیشه ورهایش گل رس را از رود خانه غدیمی بین النهرین جمع کردند و شروع به ساختن شهر و برخ بابل شدند. نبوخادنزر وقتی که نیمرج برج و شهرش را در آسمان شب دید، گفت: پادشاهی بابل همه ی امپراطوریهای مردم را بزودی زیر فرمان خود خواهد آورد. خدا وقتی که از بهشت آمد و شهر و برج را که مردم بابل ساخته بودند دید، به نبوخادنزر گفت: امپراطوریهای دنیا مال من است. بابل هرگز مرکز این جهان نخواهد شد. ولی نبوخادنزر از خدا نترسید. شاه مثل ایکاروس، پراز غرور بود. شاه بزرگ به آسمان فریاد زد: وقتی که برخ بابل به آسمان میرسد، سپاهیانم به خود بهشت هجوم خواهند کرد و بابل بر آسمان و زمین حکومت خواهد کرد. پس از شنیدن نبوخادنزر، خدا از غضبناکیت قرمز شد و به مردم بابل گفت: من معنی کلمه هایتان را از شما خواهم گرفت و در زبان بابل اختلاف ایجاد خواهم کرد. پس از صحبت خدا، دیگر کلمه بی معنی شد و شهر و برج نبوخادنزر ویران شدند چون معمارها و پیشهورهایش دیگر "سخن یکدیگر را نمی فهمیدند." مردم بابل روی زمین پراکنده شدند و کلمه " بابل" معنی مغشوش داد "چون در آنجا بود که خدا در زبان مردم اختلاف ایجاد کرد."

کریس بیکر
دانشجوی کلاس اول

Christopher Baker, Intro Persian

خود بزرگ بینی

چرا بخودتان می بالید، مردهای دیوسیرت ؟ مدعی هستید که با هوشید، ولی با هوش نیستند
با شرارت کار می کنید و تکبر انجام می دهید
اگر شما درخت بزرگ هستید، ما تبر کوچک هستیم
تیز شده ایم تابیریم شما را، آماده تا از پا بیندازیمتان
هر کس چاله ای بکند، در او خوا هد افتاد ، بلی در او خوا هد افتاد
هر کس گودالی بکند، در آن سپرد جان، بلی، سپرد جان خود

Joseph Towfighi, Interm Persian

خرگوش عید پاک

یکی بود، یکی نبود، غیر خدا هیچکس نبود. خرگوشی بود که مثل دیگران نبود. این خرگوش همه ی دنیا سفر میکرد. یک شب هر سال، او شیرینی ها را پنهان میکرد. بچه ها خرگوش را دوست می داشتند و در آن شب دنبال او می گشتند. ولی هیچ وقت نمی دیدندش. خرگوش برای آنها خیلی تند بود. ولی یک وقت اجازه داد آنها دنباله ی سفیدش را ببینند.

Jennifer Hart, Interm Persian

خضرالز در ترکیه

پنجشنبه، ۲۰۰۳/۰۳/۲۷

مشابه عید نوروز ایران، په بعضی از مردم در ترکیه خضر الیاس/خضرالز/خدرالز را

که روز اول تابستان هست جشن می گیرند. در غرب کشور بعضی از مردم در نیمه شب شمع آتش می کنند. آنها آرزو می کنند و روی کاغذ می نویسند. بعد با روبان قرمز آن کاغذ را روی بوته گل رز گره می زدند. روز بعد قبل از طلوع آفتاب بیدار میشوند و به بوته گل رز آب می دهند.

در ترکیه یک داستان هست که، دو برادر، خضرر و الیاس، یکبار در سال در نیمه شب ملاقات میکنند. یک برادر نماینده هوا، یک برادر میربر نماینده آب هست. در آن شب آنها هر آرزویی را به حقیقت تبدیل می کنند. اضافه بر اینها رسوم، در شرق کشور بعضی مردم، برای تمیز کردن جان و بدن خود از روی آتش میروند. بعضی از اینها اولین رسوم اسلام سرچشمه میگیرند.

امسال در خدرالز، برای خودم، همسرم، وسگم زوربا آرزو خواهم کرد. میگویند که، اگر شما برای دیگران آرزو کند، احتمال اینکه حقیقت پیدا کند بیشتر است. سال گذشته برای همسرم نیکلاس قایق آرزو کردم. آن آرزو حقیقت پیدا کرد! امسال هنوز نمی دانم چه آرزو خواهم کرد، اما این را می دانم که، برای قایق، از برادر ضدر و الیاس تشکر خواهم کرد!

شاید امسال همه ما باید صاح آرزو بکنیم.

فیلیز چیچک

دانشجوی سال اول فارسی

Filiz Cicek, Intro Persian

Suomen Iltarusko

Suomen luonnonsuojelualueet

Suomessa on monta luonnonsuojelualuetta. Luonnonsuojelualueet ovat joko kansallispuistoja tai luonnonpuistoja. Kansallispuistoissa voi retkeillä, marjastaa, sienestää, teltailla (mutta vain telttailueilla) ja niin edelleen.

Luonnonpuistoissa ei voi tehdä paljon. Luonnonpuistoissa voi retkeillä vähän poluilla, mutta toisaalla vain tiedemiehet voivat liikkua.

Suomen luonnonsuojelualueilla on kolme alkuperäistä ekotyyppiä: suot, lehdot ja vanhat metsät. Kaikki nämä ekotyypit ovat harvinaisia maailmanlaajuisesti, niin ne ovat tosi kallisarvoisia.

Patrick Alexander, Interm Finnish

Heifer Projekti

Lehmä voi olla kuin elävä Lpankkitili köyhälle perheelle. Heifer Project on organisaatio joka auttaa perheitä sadassakymmenessä maassa ympäri maailmaa. Se järjestää karjanantamisen kestäväenä kehittymiseen köyhissä yhteiskunnissa. Heifer Project tarjoaa karjanhoitotietoa, joten ihmiset voivat käyttää tilaisuuden hyväkseen. Itse asiassa, kaksikymmentä eläintyyppiä on saatavana rahasta ja paikasta riippuen.

Perheiden on jatkettava ohjelma toiselle perheelle. Esimerkiksi, he antaisivat vasikan naapureilleen. Lehmä tarjoaa kuitenkin ruokaa, ja

sen lisäksi lantaa, joka hyödyttää maanviljelystä. Jänikset voidaan myydä tai käyttää heidän turkkeja. Kananpoikasia myös myydään. Raha auttaa maksaa koululaskuja, ruokaa, lääkkeitä, ja vaateita.

Heifer Project auttaa fiksusti ja hyväntahtoisesti. Opit enemmän tästä projektista seuraavista osoitteista: www.heifer.org.

Sara-Daisy Dygert, Interm Finnish

Kevätlomalla

Minä kävin Indianapolisissa lomalla. Minun perhe asuu siellä. Katsoin televisiota ja nukuin pitkään. Tiistaina hypin kuistilta ja nyrjäytin minun nilkkani. Käytin saapaslasta koko viikon. Minä en tehnyt mitään lomalla. Sen jälkeen kävin sairaalassa. Katsoin televisiota ja nukuin pitkään. Tämä loma oli huonoin.

Nick Louzon, Intro Finnish

Antti Tuuri

Modernisti kirjailija Antti Tuuri syntyi Pojanmaan Kauhavalla 1944. Hän kirjoitti ylioppilaaksi ja sitten opiskeli graafisen alan diploma-insinööriksi. Tuuri on toiminut graafikkona aina 1983 saakka, jolloin hän ryhtyi kokoaikaiseksi kirjailijaksi. Tuuri on Suomen modernisteista kirjailijoista tuoteliaimpia. Hänen laaja tuotantonsa on sisältänyt novelleja, romaaneja, näytelmiä, ja kuunnelmia sekä myös tv- ja elokuva-käsikirjoituk-

sia.

Opiskeluvuosina Tuuri vieraili Saksassa ja on sittemmin kiertänyt maailmaa, mistä on tullut tärkeä lähde hänen työlleen esim. Pohjanmaa-sarjalle, jonka teokset on sijoitettu sekä Suomeen että Kanadaan ja Yhdysvaltoihin.

Teoksissaan Tuuri on käsitellyt melkein kaikki viime vuosisadan suomen kansan eri vaiheet mukaan luettuna sodat, siirtolaisliikkeet, ja urbaanin kapitalismin vaikutukset perinteiseen perhe-elämään. Monet Tuurin huomattavimmat teokset ovat juuri sotaa käsittelevät, kuten romaani Talvisota ja dokumentit Rukajärven sotaretkestä, joista molemmista on tullut elokuva.

Tuurin suosio kirjailijana perustuu paisti mainittuun yleisyyteen myös hänen yksinkertaiseen ja iskevään tyyliinsä. Kertojaa ei mieluummin paljasteta suoraan, vaan hänen maailman-katsomuksensa saatetaan ilmi kulkemassa hänen omissa kengissään. Kertojan muistelmät menneistä tapahtumista ja näkemykset juonen nykyhetkestä paljastavat minkäväriset ovat hänen persoonallisuutensa silmälasit.

Tuuri on selittänyt tuoteliaisuutensa sillä, että vapaana kirjailijana hän on saanut työskennellä myös lauantaisin, kun muiden täytyy olla vapaalla.

Lähteenä Otavan sivusto www.otava.fi.

Owen Witesman, Adv Finnish

TÜRKÇE HABERLER

Türk Filmi: Fikrimin Ince Gülü

Bence bu film hem komik hem Büzgündür. Film yıldızı, İlyas Salman, hem akilsiz hem sanssiz. Film arabasını çok seven bir adam hakkındadır. O, onun arabasını Almanya'da satın aldı. Filmde İlyas Almanya'da çalışıyor. Orada sokakları temizliyor. O her zaman 'Mercedes Benz' satın almak istiyordu. Önce Almanya'dan Türkiye'ye dönüyor, İlyas 'Mercedes Benz' satın aldı. O, onun yeni arabasını Almanya'dan Türkiye'ye sürdü. Ben filmin çoğunu anlamıyorum, ancak O Türkiye'ye döndü. Evlenmeyi düşünüyor. O arabayı da ailesine göstermek istiyordu. Buna rağmen, o hiçbir zaman bunu yapmıyor. Filmde devamlı kazalar var. Sonunda, otobandan arabasını sürüyor. O çok sansliydi, çünkü kazada az zarar vardı.

Manuel Jesus Lopez, Intro Turkish

Türk Filmi: Bir Günün Hikayesi

Ben dün bir film izledim. Filmin adı 'Bir Günün Hikayesi' Adam İsmail kömür madeninde çalıştı ama maddende çok kayalar düştü ve o öldü. Ölmeden önce o Mustafa'ya şöyle söyledi: 'Ben, senin, esim Emine'yle evlenmeni istiyorum.' Mustafa İsmail'in en iyi arkadaşiydi. Ama Mustafa baska güzel bir kızı sevdi: Emine'nin ablası. O ablasının resmine baktı her gün. Mustafa ve Emine evlendiler, çünkü Emine'nin küçük bir erkek çocuğu vardı. Madende çok problem vardı. İşçiler para istediler, ama para yoktu. Mustafa aktifti. İş yerinde adamlar çok kızgın. Mustafa sofördü, O, Emine,

onun erkek çocuğu, ablası ve çok işçiler arabayla düğüne gitti. Emine'nin ablası ve Mustafa'nın arkadaşı evlendi, ama onlar mutlu degildi. Kızgın adamlar Mustafa'yi öldürdü. Filmin sonunda herkes mutlu degildi, agladılar.

Svetlana Walby, Intro Turkish

Türk Filmi: Eskiya

Bu filmin adı Eskiya. Eskiya en İyi Türk filmi. Filmde aktör Sener Sen var. Filmin basında Eskiya hapisten çıkıp otobüse biniyor. Sonra, otobüsle nehrin yanından baska köye gidiyor. Eskiya ile yasli kadin konusuyor. Eskiya yasli kadina soru soruyor: "Mustafa nerede?". Yasli kadin ona söyle söylüyor: "gideceksin, gideceksin". Ve Eskiya'ya kolye veriyor. Ondan sonra Eskiya İstanbul'a trenle gidiyor ve bir adamla bulusuyor. İstanbul'da polis var. Adam Eskiya'ya paket veriyor. Sonra Eskiya adama paketi getiriyor. Eskiya otelde kalıyor. Her zaman Eskiya bir sey ariyor. Televizyonda adami buluyor. Sonunda adam öldü. Sonra Eskiya öldürenleri öldürüyor, çok insanlari öldürüyor. Bina üstünde her yerde polis var. Eskiya kolyesini kaybediyor. Sonra Eskiya binadan atlıyor. Bu filmi çok begeniyorum.

Joseph MacKirk, Intro Turkish

Türk Filmi: Hayallerim Askim ve Sen

Bu filmin adı "Hayallerim Askim ve Sen". Filmde bir adam var. Adamın adı Coskun. Coskun küçükken Derya hanimin filmlerini izliyordu ve Derya'yi çok seviyordu.

Okulda Coskun'un kız arkadaşı

var. Kızın adı Rukiye. Bir gün Derya onların okuluna geldi ve Rukiye Derya'yla gitti.

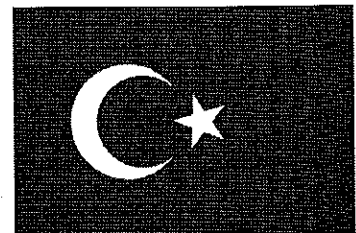
Simdi Coskun filmin hikayesini yazmak istiyor. Bu filmde, O ve Derya var. Coskun Derya'ya hikayeyi vermek için Derya'nin evine gitti. Orada Rukiye'yle karsilasti. Ondan sonra Derya Coskun'un hikayesini okudu ve "Çok güzel bir hikaye!" dedi. Sonunda Coskun çok mutsuz çünkü onun filminin hikayesinde çok degisiklik vardı.

Majdi Bamakhramakh, Intro Turkish

Türk Filmi: Bir Kirik Bebek

Bu filmin adı "Bir Kirik Bebek", "The Beroken Doll" demek. Bu filmde bir aile var, her akşam bu aile tartisiyorlar. Bu baba kızı reklam acentasına alıyor. Acenta onu televizyon reklamına koyuyor. Akşam yemegi sirasinda, bu aile tartisiyor, ama ne zaman televizyon reklamı sahneliyor, bu aileyi büyülüyor ve susuyorlar. Bu büyük baba bebegi boyuyor. O kız toruna banez bebek boyuyor. Anne hastaneye gidiyor. Aile hastanede kalıyor. Kız çocuk adami çok seviyor. Adam trene binip gidiyor, kız çocuk çok üzgün. O büyükbaba ile konusuyor. O bebegi buluyor ve çok kiziyor. Büyükbaba bebegi kiriyor.

Esther Tugurian, Intro Turkish

МОНГОЛЫН СОНИН

Хагас Сайн Өдөр

Энэ хагас сайн өдөр их сайхан байлаа. Тав дахь өдөр хичээлийн дараа би найзынхаа гэрт очоод тэр найз болон ээжээс нь монгол сүүтэй цай яаж чанахыг сурсан. Гуравхан найрлага хэсэг байна: гүрж ногоон цай, давс, ба сүү. Зарим хүмүүс бас цэцгийн тос нэмдэг. Ихэнх монгол хүмүүс америкийн сүүг хэтэрхий шингэн гэж боддог гэнэ. Монголчууд арай исгэлэн сүүнд дуртай. Гэхдээ ийм сүү Америкт бараг байхгүй учраас Америкт байгаа монголчууд тэсч, америкийн шингэн сүү уух хэрэгтэй, яагаад гэвэл өөр сонголт байхгүй.

Үүнээс өмнө би хэзээ ч жинхэнэ монгол сүүтэй цайг харч үзээгүй байсан. Хэрэв би түүнийг цай гэж мэдээгүй байсан бол, шөл гэж бодсон байх. Яагаад гэвэл сүүтэй цай нээрээ яг Америкийн зүүн эрэгний clam chowder гэдэг шөл шиг харагддаг. Чанасаны дараа би нэг аяга нэмж уусан. Маш гоё, хосгүй амттай байсан.

Хагас сайн өдөр би жаахан удаан босоод тэгээд өглөөний хоолоо идээд шатаар буугаад дугуйгаа авч, хятад ярианы цагт оролцохоор Олон улсын төвд очсон боловч манай клубын нэг ч гишүүн алга байсан. Гэвч, азаар миний танидаг хятад найз тэнд байсан. Би түүнтэйгээ хятадаар хэдэн минут яриад төв номын санд очоод монгол англи толиноос хэдэн үг харсан. Тэгээд би гэртээ харьсан. Орой би нэг найзтайгаа уулзсан. Хагас сайн өдөр ер нь сайхан өдөр байсан.

Бүтэн сайн өдөр Улаан өндөгний баяр байсан. Би 10 цагт босоод хамт суудаг найзтайгаа биеийн тамирын төвд алахаад тэнд нэг цаг

squash бөмбөг тоглосон. Гэртээ харьсаны дараа миний аав ээж над руу утасдаад жаахан ярьсан. Тэгээд үүнээс хойш би гадагшаа явж, манай байрны хонхон цамхагт очоод тэнд сууж, гитараа тоглосон. Орой би энэ зохиомжыг бичсэн.

Andrew Shimunek, Interim Mongolian

Монгол Хоол Хийх Жор

Хэрэв та монгол хоол санаж эсвэл монгол хоол ер идсэнгүй бол, монгол зоогийн газрыг Блүмингтонд олохгүй. Тийм учраас зарим монгол хоолын жор энд байна. Тэгээд та гэртээ монгол хоол хийж чадна.

Сүүтэй цай

Сүүтэй цай уухгүй хэн ч Монголд сууж чадгагүй. Тэр ийм чухал уух юм байна.

Хольц:

Ус, Сүү, Давс, Цай

Жор:

Эхлээд ус буцалгаад цайгаа усанд хийж чана. Цай хар болонгуут цайны навчыг уснаас авч болно. Тэгээд сүү нэм. Сүүлдээ давс нэмээд цайгаа амсаж үз.

Бууз

Монголчуудын хамгийн дуртай хоол.

Хольц:

Татсан мах, гурил, ус, тос, шар перец, сонгино, сармисны хумс

Жор:

Мах, сонгино, сармисаа, маш жижиг хэсгээр жиргэж хэрчинэ перец маханд нэмнэ. Тэгээд өөр том таваг дотор гурил, ус, тосыг хольж зуурсан гурил хийнэ.

Зуурсан гурилыг хувааж өндөгдүү бөөрөнхий болгоно. Ингээд 1 бөөрөнхий гурилыг гулуузаар хавтай боллно. Тэгээд нэг халбага махыг гурилын дугуй дотор хийгээд гурилаа чимхэж хаана. Ингээд бүх зуурсан гурилын бөөрөнхийг олон удаа ингэж хий. Бүх буузыг жигнийрт хийнэ. 20 минут бууз жигнэ. Тэгээд буузаа дээрэй.

Монгол боов

Боов нялуундуу талхидүү хоол байна. Хүүхдүүд маш их дуртай. Нэг найз маань өрнөдийн хүнд "Боов халуун шоколад эсвэл сүүтэй цайд боовыгаа дүрээрэй." Гэж зөвлөв.

Хольц:

Гурил, чихэр, давс, ос өндөг усг исгэлэн сүү

Жор:

Бүх хольж, зуурсан гурил хий. Тэгээд зуурсан гурилаа гурилзаар хоёр см зузаан элгэнэ. Ингээд зуурсан гурилаа ямар нэгэн хэлбэртэй зүс. Зуурсан гурилаа халуун тосонд чанана. Боов шардуу,улаандуу өнгөтэй болбол болно.

Amy Morgan, Interim Mongolian

ХАВРЫН САЛХИ

Хаврын салхи гэнэт хөдлөхөд Хашир хүн гэртээ суудаг. Харин би ойд байхдаа Хачин ид шидийг түргэн харав.

Тэнгүй догшин байгалийг мэдэрч Тэр хүн харилгүй явсаар Тэнэмэл юм шиг салхийг дагаж Тэгсгээд эцэстээ тэнхэрч болно.

Sarah Combellick-Bidney, Intro Mongolian

ЎЗБЕКЧА ХАВАРЛАР

Ўзбек овқатлари

Ўзбекистонда жуда кўп мазали овқатлар бор. Ўзбекистонда ҳар бир ўзбек қизи овқатларни пишира олади. Манти, сомса, лағмон, шурва, мастава ва бошқа овқатлар яхши ва тез пишира олинади. Аммо, палов пишириш кўп вақтни олади. Индиана университетиди Наврўз куни биз палов пиширдик. Палов пишириш учун гуруч, гўшт, ёғ, жуда кўп сабзи, пиёз, туз керак. Мен ҳар хил ўзбекча овқатларни яхши кўраман.

Persephone Hintlian, Intro Uzbek

Ҳамхонам

Хозир менга янги хона керак. Нима сабабдан? Бу ҳақиқат – хонадустим. Олдин мен хонадўстим билан жуда яхши яшадим. Лекин ҳар нарса ёмон буляпти. У кеч кечада қаттик телефонда суҳбатлашади. У эрта эрталаб хонамга келади, сурайсурай беради, “Мен семизми? Мен семизми? Мен чиройлими?”. Агар мен ваннага бормоқчи бўлсам, мен бора олмайман, чунки хонадўстим яна ваннада. Энг ёмон, у ҳеч қачон менга пул бермайди. Келаси ой мен бир узим янги хонада буламан.

Jane Van Tuyl, Intro Uzbek

Ўзбек ишчилари Россияда

Мен яқин кунларда Интернетда Ўзбекистон ишсизлари ҳақида мақолани

уқидим. Кўп ишсизлар Фарғона водийсидан Россияда иш топадилар, ёзилди мақолада. Рус корхоналарда ўзбеклар ҳар ойда юздан юз йигирмагача доллар ишлаб топади, лекин Ўзбекистонда улар ўн саккиздан йигирма долларгача тахминан ойлик маош олади. Рус бошлиқлари ўзбек ишчиларини яхши кўради, чунки улар ҳар куни ўз вақтида ва маст булмасдан ишга келади, деди битта рус бошқарувчи. У уч юз қушимча ўзбекликларга иш бермоқчи. Ўзбеклар асосан Томск ва Новосибирск шаҳарларида ва Татарстон ёки Баҳоростан вилоятларида иш топадилар.

John Stokes, Intro Uzbek

Қozoqlarning boshlanishi

Абу'л Хайр О'zbeklarning eng Amashhur xonlaridan biri bo'lgan. Oltin O'rdani bosib olganidan keyin, Abu'l Xayr xon Qipchoq cho'lining qabilalarini birikgan va Oltin O'rdaning xarobasida yangi saltanat tuzgan. Uning askarlari turli qadimiy qavmlardan bo'lgan – O'g'uz, Qipchoq, Qoraxitoy – lekin Abu'l Xayr xon o'z qabilasini “O'zbek” deb atagan. 1450 yili Abu'l Xayr xonning ikkita amirlari, Kirey va Janibek, qo'zg'olon ko'targanlar va o'zlarining saltanatlarini sharqiy-shimoliy Turkistonda qurganlar. Abu'l Xayr ularni va ularning qabilalarini “Qozoq” deb atagan. Bu qadimiy turkcha so'zning ma'nosi -- “bosmachi,” “qabilasiz,” “xonadonsiz,” “dinsiz”

bo'lgan. Abu'l Xayr xon Qozoq qabilalarini yo'q qilgisi kelgan, biroq ularni tugata olmagan. Chunki qozoq askarlari – jangovar va jasur edilar. Qozoqlar qo'llariga qurol olib, yangi saltanatlarini himoya qilish uchun kurashganlar. 1469 yili Abu'l Xayr xon imperiyasi bosib olingan. Sharqdan kelgan O'yrat qabilalari Abu'l Xayr xonning qo'shinlarini yengganlar va uning saltanatining qadimiy shaharlarini xarobaga aylantirganlar.

Christopher Baker, Interim Uzbek

O'zbek tilini o'rganish

Bu yozda do'stlarim Samarqandga o'zbek tilini o'rganishga boradilar. Ammo men O'zbekistonga bormayman, chunki men iyulda Kanadaga dam olishga ketaman. Kelasi yilda O'zbekistonga o'qigani borsam kerak.

Men sentyabrdan Indiana Universitetida yana o'zbek tilini o'qimoqchiman. Men fors tilini ham o'qimoqchiman. Ikki ming to'rtinchi yilning may oyida universitetni bitiraman. Ammo men o'zbek tilini keyin ham o'qimoqchiman. O'zbek tilini yaxshi gapirish uchun men O'zbekistonga borishim kerak.

Iyulda men Kanadada bo'laman. Qishlog'im g'arbiy Kanadada joylashgan. Men u yerga mashinamda boraman. Avgustda men Blumingtonga qaytaman. Kanadada faqat inglizcha gapirsam, men o'zbek tilini esdan chiqaraman, shuning uchun men o'zbek lug'atim va kitoblarimni

Kanadaga olib ketaman. Shunda men Kanadada o'zbek tilini o'qiy olaman.

Christen Bleuer, Interm Uzbek

Fayzulla Xo'jaev

Fayzulla Xo'jaev 1896 yil Buxoroda tug'ilgan. Uning oilasi juda boy bo'lgan. Fayzulla Xo'jaev 11 yoshida, o'qish uchun, Moskvaga borgan. 1907-1912, u Moskvadagi xususiy maktabga kirgan. 1913 yildan, Fayzulla Xo'jaev jadidchilik harakati bilan shug'ullangan. U 1916 yilda "Yosh Buxorolik" partiyasi safiga kirgan va 1918 yildan keyin u "Yosh Buxorolik" partiyasiga rahbarlik qilgan. 1920 yilda rus bolsheviklari bu partiyani tugatganlar. Keyin, Fayzulla Xo'jaev kommunistk partiya sinfiga kirgan. 1920-1925 yillarda Fayzulla Xo'jaev Buxoro Xarq Sovet Respublikasiga rahbarlik qilgan. 1925 yildan 1937 yilgacha Fayzulla Xo'jaev O'zbekiston respublikasi vazirlar kengashining raisi bo'lgan.

1937 yilda, Sovetlar, Fayzulla Xo'jaevni qamashgan, chunki Sovetlarning fikrlarida, Fayzulla Xo'jaev xalq dushmani bo'lgan. Stalin tamom bo'lgandan keyin, Fayzulla Xo'jaev oqlangan.

Benjamin Levey, Interm Uzbek

San Fransiscoga sahoyat

O'tgan yil yozda San Franciscoga haydab ketdim. Do'stlarimdan biri ilmiy darajasini olganidan keyin u yerda yashay boshladi. Uning mashinasizligi uchun men haydovchi bo'ldim. Biz

Iowa, Nebraska, Wyoming, Utah va Nevada shtatlaridan haydab kelganimizdan keyin Californiaga yetdik. Sierra Nevada tog'laridan haydash juda qiziqarli ekan, chunki yo'l butun uzunligida o'rmondan keladi. U juda chiroyli maydon ekan.

Boshqa bir chiroyli maydon Norvegiyada bo'ladi. Norvegiyada yozda kun botmaydi va yorug'lik bitmaydi. Yorug' bo'lgan ko'chalarga borishni yaxshi ko'raman. Sotsializm bo'lgani uchun, u yerda hamma narsa juda qimmat. U yerga borsangiz, ko'p pul bilan ketishingiz lozim. Norvegiyaning poytaxti - Oslo. Oslo - mamlakatning eng muhim shahri. Osloda juda ko'p chiroyli va muhim haykallar bor. Oslodagi muzeylardan ba'zisi Viking Qoyoqlar Muzeyi, Milliy San'at Muzeyi, va Edvard Munch Tug'ilgan Yeri. Edvard Munch mashhur norvegiyalik rassom bo'lgan. Uning eng mashhur rasmning nomi "Skriket".

Karl Schmidt, Interm Uzbek

Chegara Muammolari

Hozirgi Farg'ona vodiysida Hmilliy uyg'onish ko'paygan. O'rta Osiyo davlatlari hukumatlari hamkorlik qilishmaydi. Chegara tortishuvi - ziddiyatning asosiy sababi. Yanvarda qirg'iz va tojik odamlari kurashdilar. Odamlar yangi Farg'ona vodiysidagi chegara punkti haqida namoyish qildilar. Qirg'iz va tojik hukumatlari tez chegara punkti bekor qildilar.

Bir ming to'qqiz yuz to'qson ikkinchi yildan oldin Farg'ona vodiysidagi chegarlar muhim

bo'lmagan. Mustaqillikdan keyin hukumatlar chegara belgilashni boshladilar. O'zbekiston Tojikistonning chegarasiga yaqin joyda mina qo'ydi. Noyabrda bir ming to'qqiz yuz to'qson to'qqizinchi yildan beri eng kamida o'n ikkita odam mina portlashidan o'ldi. O'zbekiston, Tojikiston va Qirg'iziston hukumatlari chegara tortishuvini hal qilmasalar, zo'ravonlik ko'payadi.

Ryan Eddings, Interm Uzbek

Cho'lponning Mustaqillik haqidagi fikrlari:

Abdulhamid Sulaymon o'g'li - Cho'lpon 1897 yili Andijon shahrida tug'ilgan. Cho'lpon yigirmanchi asrining eng ulug' o'zbek yozuvchisi va shoirlaridan biri bo'lib juda baland mansab nazarda tutadi. Ma'lumki, Cho'lpon avvaliga mudarris bo'lishini hohlagan edi. Cho'lponing otasi - Sulaymon Muhammadyunus o'g'li - bazzoz edi, ammo u savodli va juda diniy inson edi. U Cho'lponni tahsil ko'rgani madrasaga yubortirgan. Cho'lpon shu yerda bir mulla bilan tanishdi. Bu mulla qur'onni boshdan-oyoq yod qilib, juda mashhur bo'lgan edi. Bu odam Istambuldagi panturkistlar va panislomistlar ma'lumotini Cho'lponga tanishtirib, uning qo'zlarini birinchi marta turli-tuman muammolarga ochirdi.

Bu voqeadan keyin Cho'lpon siyosiy va adabiy ishlar qilishni istadi. Shundan keyin Cho'lpon mudarris bo'lish o'rniga milliy o'zbek yozuvchisi bo'ldi. Shu yillarda Cho'lpon Jadidchilik

haraqatiga kirdi, va muhim adabiy asarlarini yozishni boshladi. Cho'lpon "Kecha va kunduz", "Do'xtur Muhammadyor" asarlarida halq ko'zlarini ochish maqsadida ko'p harakat qildi. U 1917 yildan boshlab Cho'lpon va hamfikrlari Sho'rolar bilan ishlashganlar, lekin U ulardan tez-orada umid uzgan.

Natijasida bu ham Cho'lponing baxtsizligi bo'lsa kerak u ijodilarida Sho'rolarni kamchiliklar ini

ko'rsatishni boshlagan. Ruslar Cho'lponni qamatgan, va 1938 yil 4 oktyabrda otib tashlangan.

Lekin hozirda biz so'rashimiz zarur – nechun bugun yozuvchi Cho'lpon haqida O'zbek xalqi ko'p yozadi? Chunki uning asarlari juda chiroyli, qiziqarli, va fikrli bo'lgan yoki bu davrda Cho'lpon va hamfikir yozuvchilari o'zbek halqiga Rus va Sho'ro imperializmiga qarshi kurash tarixi haqida ezodilar? Haqiqatda bu sabablar ehtimol rostdir. O'zbek halqi Cho'lponni ehtirom qiladi. U nafaqat buyuk yozuvchi, balki asarlarida so'zlari bilan Sho'rolar imperializmiga ko'rashgan inson ham edi.

Robert W. Dunbar, Interm Uzbek

Samarqanddan alangali salom!

Assalomu alaykum Doktor Hodjaev!

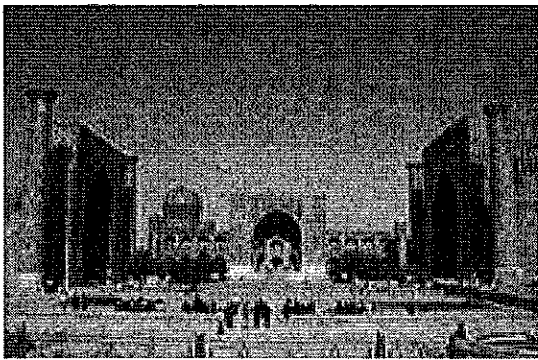
Qanday yashayapsiz? Ishlaringiz yaxshimi? Uydagilar yaxshimi? Indiana universiteti tinchmi?

Mendan so'rasangiz hammasi yaxshi. Samarqand ozoda va chiroyli shahar. Domla Xudoyberdiev va uning oilasi juda

mehrubon odamlar. Men ular bilan birga yaxshi yashayapman. Menga o'zbek taomlari yoqib qoldi. Ayniqsa, O'zbekistonning mevalari menga yoqib qoldi, chunki ular juda shirin va mazali.

Bilasizmi, domla Xudoyberdiev palov va shashlikni yaxshi tayorlar ekan. Men Amir Temur maqbarasini va Registon maydonini

ziyosat qildim. Men yana Siyob bozorida bo'ldim. U erda hamma narsalar qiziqarli ekan. Samarqandda sayr qilganimda, hamma men bilan ruscha gapiradi. Men esa o'zbekcha javob qaytaraman va ular hayron qoladi.

Men Siz ishlagan Til markaziga borib turaman. Men Akbar Ibodov va o'qituvchilar bilan tanishdim. Ular yaxshi odamlar ekan. Sog'- salomat bo'lib yuring. Uchrashguncha xayr.

Samimiy tilaklar bilan,
Tina

*Tina Loh, Adv Uzbek
Currently studying in Samarkand*

Наврӯз байрами

Наврӯз байрами Яқин Шарқ, Осиё ва Ўрта Осиё мамлакатларида кутиб оладилар. Наврӯз йигирма биринчи мартда бўлади. Бу кунда кун ва тун тенг келади. Наврӯз одатда бир ҳафта – ўн кун давом этади, лекин унга тайёргарлик анча илгари бошланади. Кишилар ҳовлилар, кўчалар ва майдонларни тозалайдилар. Аёллар янги кийимлар тикадилар. Байрам кунларига яқинроқ сумалак, ҳалим, кўк чучвара, ялпиз, самса каби

таомлар қиладилар. Наврӯзда кишилар хурсанд, янги йилни яхши кайфиятда бошлайдилар.

John Stokes, Intro Uzbek

2003 INDIANA UNIVERSITY SUMMER WORKSHOP IN SLAVIC, EAST EUROPEAN AND CENTRAL ASIAN LANGUAGES

Intensive language training has been offered at the IU Bloomington campus since 1950. The Summer Workshop provides up to 150 participants the opportunity to complete a full year of college language instruction in Slavic, East European and Central Asian languages during an eight-week summer session.

Utilizing the resources of Indiana University's own specialists as well as native speakers from other universities and abroad, the Summer Workshop has developed and maintained a national program of the highest quality. The program has as its goal the enhancement of speaking, reading, listening and writing skills through classroom instruction and a full range of extra-curricular activities. In order to make the program as accessible as possible, all participants pay in-state tuition fees.

This summer first year Tajik, Pashto (spoken in Afghanistan and Pakistan), and Uyghur (spoken in China, Kazakhstan and Uzbekistan) will be offered for the first time! Other summer language offerings include, but are not limited to, first and second year Azeri, Kazakh, Turkmen, and Uzbek and first year Hungarian.

For more information please see <http://www.indiana.edu/~iuslavic/swseel>.

Central Eurasian Express

Department of Central Eurasian Studies

Indiana University

Goodbody Hall Room 157

1011 East 3rd St.

Bloomington, Indiana 47405-7005

